

VERACRUZ
GOBIERNO
DEL ESTADO

FOBAM
Bienestar y Avance de las Mujeres

2021 / 200 AÑOS
DEL MÉXICO
INDEPENDIENTE
TRABAJADOR DE COBODORA

IVM
INSTITUTO VERACRUZANO
DE LAS MUJERES

TASKUJUT "NIMA PUTSA TAMAKXTUMIT XPALAKATA NAKAMASIYANIKAN LAKTSUMAN LANTLA NAKUENTATLAWAKGOY XMAKNÍ ANTA UNU KINPULATAMATKAN VERACRUZ".

244.MT.FOBAM-5 " makgantaxtikan tamakgtay chu natakamakatsini kachikinín niku namakgtayanankgoy tipalhuwa skjúnin xpalakata lantla natlawakan wapi lakstuman ni nakamatatalhikan chu nakikgalhikgoy kskgatakan.

LITAY XLA LAKSTUMAN CHU LAKGKGAWASAN XPALAKATA XMAKNI ´KAN

Instituto Veracruzano de las Mujeres
Calle José María Mata # 2, Zona Centro,
C.P. 91000 Xalapa - Enríquez, Veracruz
Conmutador: **228 817 1009 / 228 817 0789**
Línea Mujer: **075 y 800 906 8537**

"Este material se realizó con recursos de FOBAM 2021 del Instituto Nacional de las Mujeres, empero, éste no necesariamente comparte los puntos de vista expresados por las (os) autores del presente trabajo."

LITAY NIMA K GALHIKGOY LAKTSUMAN CHU LAKGKGAWASAN XPALAKATA XMAKNI ´KAN

1. Litay xpalakata nawanatit lantla nakuentalhawayatit mi makni ´kan : wa uma litay maxkiyan talakaskin wixi nakuentatlawaya mi makni niti atanu katiwanin tuku natlawaya.

2. Litay nalaksaka tiku natatalakxtupiya: uma mi litay chu niti katimafuerzalhin, naakgslokgoyan u liya liyaj nalimakgatsankgayan wapi hey laksakti wapi chuna wixi lakgatiya.

3. Litay nawana tuku lakapastaka chu lantla makgkatsiya: tlán nawana tuku wixi lakapastaka chu makgkatsiya, nanakakniya xtalakapastakni makgapitsín latamanín.

4. Litay nalaksaka tiku tlán natalalipina, natalapaxkiya chu tiku natatalakxtupiya: Uma litay wamputun pi wixi nalaksaka tiku natalalipina, natatawilaya, natatalakxtupiya, natalapaxkiya, niti atanu katiwanin, wixi xa katsiya.

5. Litay nakaknikan mi latamat chu namatsekgkan tamakatsín min palakata:wa mapakgsina nikatimapuntunilh tamakatsin min palakata, antak pukgalhtawakga, kpumakuchín, kpukgalhchiwin chu kmin putaskujut, wa tiku nakgalhi min tamakatsín ni katimastalh wapi nitu maxkipat talakaskín.

6. Litay nalatapaya, niti katiwilinin chu natatalakxtumiputunan wapi ni lakaskina. Niti latamanin u mapaksinanin tiku wilakgolh antak min chiki ´kan, kputaskujut, pukgalhtawakga, kpumakuchín, kachikín u kpumapakgsín, niti kgalhi litay nakasakgaliyan natatalakgxtumiyan maski ni lakaskina, nawiliniyan , naakglhakgaxakgalhiyan, namapuntuni mi lakapun, namakglhtiyan min puskujni, pahla laskinit tumín u xanikuma nima kasakgaliyan, kamasipaniyan u nikamaxkiyan talakaskin tuku wixin tlawaputunatit.

7. Litay nawana akxni nakgalhiputuna min kaman: wapi kgalhiputuna o ni kgalhiputuna min kaman, niku akglit, lantla kilhtamaku nakikgalhititlakgoya chu tiku natakgalhiya.

8. Litay lakxtum nakakaknikanatit: tlán natanokgtlatit chu niti nakamalakgxtumiputunan manwa pi tsumat u kgawasa wix, lakxtum kgalhiyatit litay.

9. Litay tlán natanokgtla chu niti nakalaksaktitliniyan tamakgtay: ni la katilaksaknika tuku wixi lakgchanan chu ninamastaya talakaskin namakgstuntlawakan mi latamat.

10. Litay nakamaxkikanatit tamakatsín, tunkún, xtagkatsín chu ninakamaxokgenikanatit xpalakata lantla nakuentalhawayatit mi makni ´kan: wa xtamasiy xpalakata lantla nakuentatlawayaaw kimakni ´kan lux lakaskinka xla latamanín, akxni litachiwinan uma tamakatsín nakatalichiwinankanatit pi laktsuman chu lakgkgawasan laxtum tuku tlán tlawakgoy, akxni wi tuku katsukuyan kalagatiyan, nawanatit tuku lakapastakatit chu makgkatsiyatit, niku akxni nakikgalhiputunatit min kaman.

11. Litay nakamasiyanikanatit lantla nakuentatlawayatit mi makni ´kan: wa kinpulatamatkan kgalhi litay namakgantaxti, namalhiwegtgla chu nalakgpalititla taskujut xpalakata tlagk tlán nakamakatsinikanatit, nakamasiyanikanatit lantla nakuentatlawayatit mi makni ´kan, niku namakgtanukgo tipalhuwa makgtayaniy xla pumakgalhtawakga chu kpumakuchín chu uma nanakamaxkikan tlákg tlán tamakatsín.

12. Litay nakamaxkikanatit tamakgtay anta kpumakuchín: mi litay namakglhtinana tamakgtay xla lakstuman chu lakgkgawasan, nikatilichiwinanka, nikatimaxokgeka, tunkun namatitaxtikana, xlilat namaxkikana tamakgtay maski nitutapina min tse u tiku kuentatlawayan

13. Litay xpalakata wixi katsiya tuku talakgatin nakgalhiya xpalakata mi makni: wa kinpulatamatkan nakuentatlawaya pi wa tuku talakgatin nakgalhiya nakaknikan chu wix tlán namakgtanuya xatukuta antak min kachikín

14. Litay namakgtanuya antak talakgchiwín xpalakata lantla nakuentatlawayatit mi makni ´kan chu niku akglit kgalhiputuna min kaman : litay namakgtanuya akxni nalakgchiwinankan xpalakata paksi tamakgtay xla kimakni ´kan , kgalhiyatit litay nawanatit tuku lakapastakatin chu makxtum nataskujatit atanu laksuman chu lakgkgawasan niku namakgampakiyatit, laksakatit tuku tlagk tlán nakalimakgtayakanatit.

